

ЗВІТ

про роботу Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин за період п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання

За період п'ятої сесії Комітет здійснював:

законопроектну роботу з питань, що віднесені до предмету відання Комітету, зокрема, прав людини, діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, правового регулювання свободи мирних зібрань, громадянства, статусу іноземців та осіб без громадянства, міграційної політики, біженців, внутрішньо переміщених осіб, етнонаціональної політики, міжнаціональних відносин, прав корінних народів та національних меншин, прав депортованих та жертв політичних репресій, забезпечення зв'язків з українцями за кордоном, рівних прав та можливостей жінок і чоловіків.

організаційну функцію шляхом участі у формуванні порядку денного пленарних засідань Верховної Ради України, підготовки на розгляд Верховної Ради України питань відповідно до предмету відання, аналізу практики застосування законодавства з питань, віднесених ко компетенції комітету, аналіз діючої законодавчої бази у сфері прав людини та національних меншин на її відповідність міжнародним зобов'язанням України та європейським стандартам, розгляду звернень громадян, виконання доручень керівництва Верховної Ради України, участі у міжпарламентській діяльності;

контрольну функцію через подання звернень Комітету, заслуховування на засіданнях Комітету керівників органів виконавчої влади щодо ходу виконання законодавства з питань, що входять до предмету відання Комітету.

Окрім цього Комітет активно співпрацював з центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, правоохоронними структурами, що не входять до системи органів виконавчої влади, постійно взаємодіяв з громадськими організаціями, в тому числі правозахисними, національно-культурними товариствами, організаціями, що опікуються статусом жінок та питаннями гендерної рівності. Комітет також співробітничав з міжнародними організаціями, зокрема, Управлінням Верховного Комісара у справах біженців, представництвом ОБСЄ в Україні, МОМ, ПРООН, представництвом Європейської комісії, відділеннями міжнародних фондів тощо.

Комітет здійснював заходи щодо висвітлення своєї діяльності на власному веб-сайті та веб-сайті Верховної Ради України, у засобах масової інформації.

За звітний період Комітет провів 7 засідань, в тому числі 1 виїзне, на яких було розглянуто 39 питань, з них 13 питань подано на розгляд Верховної Ради України з висновком головного комітету та подано 3 попередні висновки на законопроекти до головного комітету, розглянуто 1127 звернень громадян, проведено 2 круглих столи та 2 комітетських слухань.

Одним з ключових напрямків роботи Комітету за період п'ятої сесії було питання **дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб**.

Зокрема, було опрацьовано та розглянуто на засіданнях Комітету низку законопроектів, спрямованих на врегулювання житлових проблем внутрішньо переміщених осіб:

про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо першочергового забезпечення житлом внутрішньо переміщених осіб, реєстр. №4290, про державне замовлення будівництва тимчасового житла для внутрішньо переміщених осіб, реєстр. №1442, про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» щодо реалізації права внутрішньо переміщених осіб на житло, реєстр. №4021, про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо реалізації права внутрішньо переміщених осіб на безоплатне тимчасове проживання)», реєстр. №5107, проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», реєстр. № 5454.

Для координації зусиль всіх органів влади щодо напрацювання проектів законів та підзаконних нормативно-правових актів щодо вдосконалення національного законодавства України стосовно захисту прав людини внутрішньо переміщених осіб було створено міжвідомчу робочу групу до складу якої увійшов Голова Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Немиря Г.М., Заступник Голови Комітету Логвинський Г.В. та головний консультант секретаріату Комітету Бузницький Ю.В.

З метою здійснення моніторингу дотримання прав внутрішньо переміщених осіб та громадян, які проживають в зоні АТО, а також аналізу практики застосування чинного законодавства у сфері ВПО Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин провів виїзне засідання в Луганській області (22-23 листопада 2016 року, м. Северодонецьк).

Питання дотримання прав внутрішньо переміщених осіб підіймалось Комітетом і в процесі розгляду проекту закону України «Про Державний бюджет на 2017 рік». Так до Комітету з питань бюджету були направлені пропозиції про

збільшення фінансування вимушених переселенців з урахуванням не лише соціальних виплат, але й необхідності забезпечення їх житлом.

Зважаючи на гостроту проблем з якими стикаються внутрішньо переміщені особи Комітет і Голова Комітету у своїх зверненнях до органів державної влади, під час зустрічей з міжнародними організаціями, в публічних дискусіях підіймали питання дотримання прав цієї категорії громадян. Зокрема, Голова Комітету Григорій Немиря закликав Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана переглянути урядову постанову № 637, скасувавши дискримінаційні перешкоди для внутрішньо переміщених осіб, направив листа до Голови Верховної Ради щодо проведення у парламенті тематичного дня, присвяченого захисту прав і свобод вимушених переселенців, звернувся до Кабінету Міністрів України для надання доручення відповідним органам виконавчої влади вжити заходів щодо створення Міжвідомчої робочої групи з питань документування та розслідування злочинів, які вчинялись і вчиняються в зоні АТО на Сході України та в окупованій Автономній Республіці Крим.

Впродовж сесії Комітет працював над вдосконаленням законодавства з питань **реабілітації жертв політичних репресій**. Зокрема було розглянуто та рекомендовано за результатами розгляду у першому читанні прийняти за основу проект Закону про внесення змін до Закону України "Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні" (щодо реабілітації дітей жертв політичних репресій), реєстр. № 4979, внесений народними депутатами України Мусієм О.С., Парубієм А.В. та іншими народними депутатами. Запропоновані зміни є важливим кроком у справі відновлення морально-політичної та соціальної справедливості по відношенню до осіб, чії громадянські права також були порушені у результаті протиправного заслання або вислання їхніх батьків, яких згодом було реабілітовано.

Беручи до уваги, що Закон України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» був прийнятий ще за часів УРСР – 17 квітня 1991 року і окремі його правові норми застаріли і не відповідають нинішнім суспільним відносинам, про це наголошувалось на круглому столі «Вдосконалення законодавства про реабілітацію жертв політичних репресій. Проблеми та перспективи», проведеному Комітетом у травні 2016 року. За підсумками зазначеного круглого столу Український інститут національної пам'яті розробив і презентував на засіданні Комітету проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про реабілітацію жертв політичних репресій на Україні» (нова редакція). Комітет у співпраці з Українським інститутом національної пам'яті продовжує роботу над доопрацюванням зазначеного законопроекту.

Комітет зосередив свою увагу також на опрацюванні законопроектів з питань свободи мирних зібрань. За ініціативи Голови Комітету Г.М. Немирі законопроекти про гарантії свободи мирних зібрань в Україні: проект Закону про гарантії свободи мирних зібрань, реєстр. № 3587 та альтернативний до нього проект Закону про гарантії свободи мирних зібрань в Україні реєстр. № 3587-1 були направлені на Висновок до Європейської комісії за демократію через право (Венеційської комісії). Під час візиту в Україну делегації експертів Венеційської комісії, відбулась зустріч в Комітеті з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин, на якій було обговорено найбільш дискусійні положення зазначених законопроектів.

Ще одним напрямком законотворчої роботи Комітету стало опрацювання законопроектів про внесення змін до Закону України **"Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"** щодо надання притулку бездомним особам, реєстр. №3833 та про внесення змін до статті 6-1 Закону України **"Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"**, реєстр.№4920, метою яких є забезпечення реалізації права на отримання реєстрації місця проживання/перебування особами, які не мають житла. Законопроект про внесення змін до Закону України **"Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні"** щодо надання притулку бездомним особам, реєстр. №3833 було прийнято в першому читанні за основу з дорученням врахувати при підготовці до другого читання положення законопроекту р.№4920. На даний час в Комітеті проводиться така робота.

На опрацюванні в Комітеті знаходиться ряд законопроектів щодо вдосконалення окремих положень Закону України **«Про звернення громадян»**. Зокрема, проект Закону про внесення змін до Закону України **"Про звернення громадян"** щодо строків розгляду звернень громадян, реєстр. № 2510а, яким пропонується скоротити строки розгляду звернень до 20 днів замість місяця та встановити максимальний строк розгляду звернень замість сорока п'яти днів до тридцяти. Комітет розглянув законопроект і рекомендує за результатами розгляду у першому читанні прийняти його за основу. Опрацьовується в Комітеті і проект Закону про внесення змін до Закону України **"Про звернення громадян"** (щодо посилення захисту прав учасників бойових дій та антитерористичної операції, членів сімей Героїв Небесної Сотні при розгляді звернень громадян), р.№ 4761.

Разом з тим, практика застосування Закону України **«Про звернення громадян»** засвідчила, що він потребує комплексного оновлення, внесення якісних системних змін та має відповідати викликам сьогодення, в тому числі з урахуванням досвіду застосування норм щодо електронного звернення та електронної петиції. У зв'язку з цим, Комітетом було прийнято рішення про створення на базі Комітету робочої групи з розробки нової редакції Закону

України «Про звернення громадян», визначено керівника робочої групи та розпочато формування її персонального складу.

Впродовж п'ятої сесії Комітет приділяв значну увагу питанням **забезпечення прав національних меншин**. Голова Комітету Григорій Немиря закликав владу унеможливити повторення ганебних подій, що мали місце в селі Лощинівка - де 27 серпня 2016 відбулися погроми будинків ромських родин і примусове виселення ромів з території села. Зважаючи, що захист прав ромів є одним із зобов'язань України у рамках виконання плану дій з лібералізації візового режиму з ЄС Голова Комітету ініціював проведення комітетських слухань на тему: «Стан реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року», які відбулися 5 жовтня 2016 року.

На засіданні Комітету в порядку здійснення контрольних повноважень було заслухано інформацію Міністра освіти і науки України щодо забезпечення особам, які належать до національних меншин права на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних закладах освіти в умовах запровадження реформи освіти.

Також Комітет делегував Першого заступника голови Комітету Пацкана В.В. до складу Міжвідомчої робочої групи з питань виконання плану заходів щодо реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року та до складу Української частини Двосторонньої українсько-словацької комісії з питань національних меншин, освіти і культури.

Важливим напрямком роботи Комітету впродовж п'ятої сесії був **контроль за дотриманням міжнародних договорів України у сфері прав людини та національного законодавства в частині предмету відання Комітету**. Зокрема на засіданні Комітету було заслухано інформацію органів державної влади:

про надання статусу біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту особам, які через побоювання переслідування перебувають в Україні або прибувають в Україну з інших країн, зокрема Російської Федерації;

про практику застосування екстрадиції та примусового видворення іноземців та осіб без громадянства які через побоювання переслідування перебувають в Україні або прибувають в Україну з інших країн, зокрема Російської Федерації.

Окрім цього було проведено закрите засідання Комітету з розгляду питання: «Заслуховування інформації органів державної влади у конкретних справах щодо надання статусу біженців та осіб, які потребують додаткового або

тимчасового захисту, застосування екстрадиції, примусового повернення та примусового видворення іноземців та осіб без громадянства які через побоювання переслідування перебувають в Україні або прибувають в Україну з інших країн, зокрема Російської Федерації».

За наслідком заслуховування даних питань було прийнято рішення створити у Комітеті робочу групу яка буде займатись конкретними випадками порушення прав людини при наданні статусу біженця або особи, яка потребує додаткового або тимчасового захисту в Україні, під час примусового повернення і примусового видворення, екстрадиції іноземців та осіб без громадянства, передовсім які можуть зазнати переслідування в Російській Федерації, узагальненням практики застосування законодавства у зазначеній сфері та напрацюванням пропозицій щодо його удосконалення.

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин за час п'ятої сесії провів низку заходів, зокрема, 19 вересня 2016 р. - круглий стіл на тему: "Забезпечення дотримання громадянських і політичних прав визначених Міжнародним пактом ООН про громадянські і політичні права та Конвенцією Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод»; 5 жовтня 2016 р. - комітетські слухання на тему: «Стан реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року»; 16 листопада 2016 р. - комітетські слухання на тему: «Забезпечення дотримання прав споживачів фінансових послуг та ошуканих вкладників фінансових установ»; 19 грудня 2016 р. - круглий стіл на тему: «Використання механізмів Міжнародного кримінального суду для захисту інтересів України в міжнародних судах».

Одним з важливих аспектів діяльності Комітету з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин за звітний період було проведення робочих зустрічей, на яких обговорювались питання співпраці у законотворчій роботі, ситуація з дотриманням прав і свобод людини в Україні, в тому числі внутрішньо переміщених осіб і осіб, які залишилися на окупованій території, перспективи ратифікації Римського Статуту нашою державою та стан системи правосуддя в Україні та інші. Зокрема, Голова Комітету Григорій Немиря провів зустріч із Заступником Представника Верховного Комісара УВКБ ООН у справах біженців Ноель Калхун та старшим Радником Представника Верховного Комісара ООН у справах біженців Ванно Нупечем; з Головою делегації Міжнародного комітету Червоного Хреста в Україні Послом Аланом Ешліманом; зі Спеціальним уповноваженим з питань України в МЗС Німеччини Послом Андреасом Протманом; з прокурором Міжнародного Кримінального Суду (МКС) Фату Бенсудою у Дакарі (Сенегал); з Постійним Представником Програми розвитку ООН в Україні Нілом Вокером; з Лордом Альфредом

Дабсом, членом Британського Парламенту; з делегацією експертів Венеційської комісії; з Головою Консультативної Місії ЄС (EUAM) Кястутісом Ланчінскасом; зі Спеціальним доповідачем ООН з прав людини внутрішньо переміщених осіб Чалокою Беяні.

Голова Комітету та члени Комітету Верховної Ради України з прав людини приймали участь у значній кількості публічних заходів, у прес-конференціях, круглих столах.

Голова Комітету ВРУ з прав людини Григорій Немиря взяв участь у панельній дискусії «Міжнародна та внутрішня підтримка ВПО з Криму та Донбасу в умовах триваючого військового конфлікту», організованій ГО «Всеукраїнська асоціація переселенців» за підтримки Міністерства соціальної політики та ГО "Розвиток"; у міжнародній конференції "Прагнеш миру - готуй його": національні правозахисні інституції як активний учасник процесу", організованій Уповноваженим ВРУ з прав людини та ПРООН за підтримки Посольства Данії в Україні; у прес-конференції на тему «Ризики подальшої ізоляції: законопроект про тимчасово окуповані території»; у круглому столі «Майбутнє Донбасу», організованому за участі Офісу Ради Європи в Україні та Координатора проектів ОБСЄ в Україні, під час якого було презентовано Парламентську платформу щодо Майбутнього Донбасу.

На шостій сесії планується продовжити опрацювання законопроектів з підготовки яких Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин визначено головним. Провести круглі столи на тему: «Проблемі аспекти вдосконалення законодавства з питань забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб» та «Місцеві електронні петиції: досвід першого року, досягнення, проблеми та шляхи їх правового вирішення», комітетські слухання на тему: «Про політико-правову оцінку примусового переселення з території Польської Народної Республіки на територію колишнього Союзу Радянських Соціалістичних Республік у 1944-1951 роках, правове регулювання статусу примусово переселених осіб та відновлення їхніх прав», виїзне засідання Комітету до Закарпатської області з питання аналізу практики застосування законодавства у сфері міграції та захисту прав національних меншин.

ВІДОМОСТІ
про деякі питання роботи Комітету Верховної Ради України

з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин
за період п'ятої сесії Верховної Ради України восьмого скликання
(вересень 2016 року - січень 2017 року)

Назва Комітету	Проведено засідань комітету		Розглянуто питань на засіданнях комітету		Подано на розгляд питань з висновками головного комітету	Подано попередніх висновків на законопроекти до головного комітету	Розглянуто листів і звернень	Проведено конференцій, семінарів, "круглих столів"
	всього	в т.ч. виїзних	всього	в т.ч. по контролю за викон. законів і постанов				
Комітет з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин	6	-	37	3	13	3	1127	4

- 1) 19 вересня 2016 р. - Круглий стіл на тему: "Забезпечення дотримання громадянських і політичних прав визначених Міжнародним пактом ООН про громадянські і політичні права та Конвенцією Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод»;
- 2) 5 жовтня 2016 р. - Комітетські слухання на тему: «Стан реалізації Стратегії захисту та інтеграції в українське суспільство ромської національної меншини на період до 2020 року»;
- 3) 16 листопада 2016 р. - Комітетські слухання на тему: «Забезпечення дотримання прав споживачів фінансових послуг та ошуканих вкладників фінансових установ»;
- 4) 19 грудня 2016 р. - Круглий стіл на тему: «Використання механізмів Міжнародного кримінального суду для захисту інтересів України в міжнародних судах».